

TEATRE

Novetats: Estrena de "Benaventurats els lladres", comèdia d'Ignaci Agustí

L'evident expectació que havia promogut l'estrena de "Benaventurats els lladres" és una prova manifesta de la necessitat urgent, urgentíssima, d'aportar al teatre català autors nous, amb la sana intenció de renovar-lo.

Els empresaris i els actors doblats d'empresaris creuen que un nom desconegut, al cartell, és un "handicap". Potser arribarà un moment que es veuran obligats a pensar tot el contrari...

Ignaci Agustí no ha donat, indubtablement, l'obra que pot esperar-se d'ell. No l'ha donada pel motiu que rarament l'obra d'un autor acostuma mai a ésser la seva primera. El teatre és una capsa tançada, fins i tot per als autors més experimentats. Hi ha una sèrie de ressorts que és impossible de preveure la primera vegada que un il·lustrat se les empen amb el diàleg teatral.

El defecte primordial de "Benaventurats els lladres" radica en la seva debilitat argumental. L'home de teatre confia molt més en l'acció que en les paraules. Aquestes

poden escapar perfectament al públic. Molt més a un públic com el d'avui, que cada dia, al teatre, es col·la menys.

El mal d'Agustí, literat justament prestigiat, ha estat deixar al diàleg la missió d'explicar l'obra, tot oblidant les altres valors escèniques. Per això, teatralment, el millor acte de "Benaventurats els lladres", potser sigui el primer, quan el lladre d'hotel entra a la cambra de la dama que estima. Després, la història d'adulteri, la tornada de l'espòs, el penediment de l'espòs, no passen de simples jocs verbals, que no agafen mai aquell relleu indispensable en el teatre.

"Benaventurats els lladres" és una promoció. Quan Ignaci Agustí adquireix aquell entrenament teatral que proporciona el contacte amb l'escena, escriurà comèdies intel·ligents. I seran interessants, entre altres raons, per aquesta honestat, per aquesta pulcritud literària que ja podem assenyalar en "Benaventurats els lladres" i que conservaran les comèdies futures.

A. A.

Romea: «Anoche me casé con usted, doctor»

En les obres francament còmiques hi ha també, evidentment, les seves categories. Per això Paulina Singerman faria molt bé d'orientar el seu repertori cap a la direcció d'aquesta "Anoche me casé con usted, doctor", que ha estrenat darrerament al Romea.

Franz Molnar és un autor prou famós, sinó excessivament conegut entre nosaltres. Les seves obres tenen una gràcia escumosa i lleugera. I, de tant en tant, presenten una punta d'emoció, una solució hàbil i enginyosa, com l'epíleg, per exemple, de "Anoche me casé con usted, doctor".

Paulina Singerman realitza una nova i superba creació interpretant la protagonista de l'obra de Molnar. I els actors Bouhier, Fregues, García Buhr i Soldati, i l'actriu Blanca Tapia la secundaren excel·lentment.

Barcelona: «La Dorotea»

Eduard Marquina ha agafat "La Dorotea", novel·la de Lope de Vega, i l'ha portada a l'escena. L'obra té l'interès d'ésser un episodi amorós de la pròpia vida de l'autor de "Fuenteovejuna". Tasca delicada la que s'ha imposat Eduard Marquina. Amb tot, n'ha sortit victoriosa. "La Dorotea", comèdia, és una obra digníssima, poèticament molt bella i ben teatral.

La companyia Carmen Diaz interpreta i presenta "La Dorotea" amb un gust realment exemplar.

El circ a l'Olympia

Un dels programes més complets de circ és el que ens ofereix l'Olympia aquests dies. Entre les atraccions excel·lents cal destacar els Crotos, que realitzen uns emocionants exercicis al trapezi, a gran altura; els sis Tomellers i uns presenten uns reeixits exercicis acrobàtics d'escalas lliures. Els Hartons, uns altres excel·lents acrobates. I els tres Belleys, bons trapezistes.

La Zavatta-Troupe executa un bon treball equestre. M. Rambau es guanya les simpaties del públic amb els seus cavallets. I, encara, el domador Ronsard, amb els seus lleons. Sense comptar els clowns Pompo i Thedy i els seus innombrables fills, que fan tanta gràcia al públic.

Ara només hi falta que els nostres empresaris i els nostres actors se sentin interessats per aquestes comèdies, que avalen els noms de Pompeu Creuet, J. Millaus Rauriel, Albert Piers, Murius Giffreda i Joan Alavedra, membres del Jurat del Premi Ignaci Agustí d'enguany.

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

per PERE FOIX

Segons publicà un periòdic local, Istrati, en una carta adreçada a Jean Desthieux i que aquest ha inserit a la revista "Heures Perdues", és pas a l'endemà per diners. Amb data del mes de juny del 1934, Istrati escriu a Desthieux:

"Rieder, el meu editor, em paga aquest mes la darrera mensualitat, dient-me clínicament que el nostre contracte resta anul·lat solament amb allò que fa referència a la clausula de pagament. En la resta, allò de la propietat de l'obra continua essent vàlid per a mi. Per tant, després d'aquest mes de juny, és a dir, quan jo tingui cinquanta anys, dels quals trenta de treball manual, no em restaran més que tres alternatives:

Primera: Retirar-me a un modest viure dels 2.000 lèis mensuals a fi de poder lluitar-ne a la meua fama 6.000, puix que són 8.000 lèis—450 pessetes—que és tot el que m'ofereix Rieder en aquest moment.

Segona: Acceptar vendre la meua consciència a qualsevol partit o llepar les petjades del rei, com tant d'altres, i així poder assegurar-me els 20.000 lèis que representen el meu pressupost actual.

Tercera: Suicidar-me. Però t'asseguro que a mesura que les coses em van malament, i fins i tot pitjor, sento menys desigs de matar-me. Es curis!"

"Faig tot el que està al meu abast per trobar diners, els quals em són necessaris. Vaig a vendre la meua ànima al rei. No em demanarà que li llepi les petjades, encara que m'he embolicat, en aquests moments, en un moviment de la joventut nacional que detesto."

Es l'eterna qüestió dels diners! De l'home sense ideal que es ven a l'adversari. Al nostre país en coneixem alguns exemplars.

Barbuse ens assabenta, des de la revista "Monde", que Istrati escriu els tres llibres ja esmentats contra la Rússia soviètica a causa de no haver-se considerat prou satisfet del tracte econòmic que, d'acord amb les seves ambicions, esperava del Govern soviètic. La traïció, doncs, és del 1934. Comença el 1929, perill-se més tard amb les denúncies que feu a la policia romana amb motiu d'un viatge que feren antics companys seus a Bucarest, i acabant, segons pròpia confessió, amb l'ingrés en el si de les joventuts feixistes romaneses.

Tot això d'acord amb unes declaracions que Panait Istrati feu a París el 1927 i que jo vaig reproduir en el progrés de la meua traducció de "Nerransula", que es posà en venda

el novembre del mateix any, i que deia:

"Jo no sóc ni vull ésser escriptor ni home de lletres. Sóc un home de lluita, i prou. Mireu: si el meu primer article fou de combat, de combat però la meua darrera lletra. Sóc poeta i prou penso morir, perquè la immensa família de famolencs que he trobat en el meu camí no els he oblidat ni mai els podré oblidar."

Ara estic a la meitat de la meua obra, segons la vaig concebre en els meus anys de vagabundatge per un món ple d'espines. En acabar l'altra meua obra, deixaré la ploma i altra vegada, com abans, em lluiré als aires purs dels grans camins que travessen la terra i tornant al costat dels meus companys de sempre, coneguts en hores tristes i alegres. I així, de més a més, hauré donat un bon exemple: descarregar tot allò que de millor porta l'home dintre si i lluitar-ho al món sense cap interès, evitant convertir-se en un paràsit vivint de l'"ofici" d'escriptor."

Vanes paraules. Istrati es troba lligat a un ambient burgès, que ell detestava abans del 1924, o sigui abans de publicar el seu primer llibre "Kyra Kyrallina".

En donar-se a conèixer amb el seu primer llibre, que resta immortal per la seva bellesa i la seva força descriptiva, els crítics de la premsa de dreta, tot i reconeixent la seva vàlua, l'atacaven crument. No podien tolerar que un obrer, un vagabund, del no-res assolís fama mundial. Tot canvia, però, el 1929, amb motiu de la publicació dels tres volums "Vers l'autre flamme", en els quals feu el joc al gran capitalisme, col·locant-se enfront del proletariat. Essent un dels fundadors de "Monde", renuncià a l'amistat de Barbuse i a la de tots els homes que lluitaven per un món millor. Ara, la crítica feixista exalta el nom de Panait Istrati. Amb el nom de la seva mort, el "Corriere della Sera" posa l'obra literària de Panait per damunt de la de Gorki. Amb paraules d'exaltada admiració, "L'Action Française", que tan asprament combaté el rebel Istrati, des del 1929 li ha dedicat nombroses crítiques. És a dir, que abans amb prou feines la crítica de dreta parlava d'Istrati. Però un cop consumada la traïció, Istrati ha esdevingut un autor de moda.

I és que Istrati combaté, no solament el socialisme sota qualsevol tendència que es presentés, sinó que negava el pa i la sal als jueus, nom-

brosos a Romania. "Tot comunista — deia — és per definició un bandit i el jueu un cràpula, que aprofitava totes les ocasions per a minar les bases de l'Estat que el protegia." Això ho escrivia al diari feixista de Bucarest "Curentul", setmanes abans de morir.

Per altra banda, mentre el 1925, estant ja empresonat a Barcelona, m'escriu cartes exaltades, plenes de rebella, jurant donar la vida per la llibertat, deu anys més tard, en ocasió d'un viatge que l'escriptor, redactor de "Monde" i amic de Barbuse, Francis Jourdain, feu a Bucarest, Istrati el denuncià a la policia romana, malgrat ésser Jourdain un gran amic seu i després de la denúncia escrivia Jourdain una carta de la qual extraiem el paràgraf següent:

"Amic estimat del meu cor, artista perfecte, home superior, persona educada i distingida; no saps de quina manera he desitjat que fossis respectat pels meus amics! Creu-me, que sento una gran pena d'haver-me vist obligat a denunciar-te, conèixer com coneix la teua correcció i honorabilitat! Gran com ets en l'art de l'arquitectura i de la decoració interior, i per què, molt estimat amic Jourdain, m'has col·locat en l'obligació de denunciar-te com a un individu perillós, indesitjable, aliat amb bandits? Cert que m'has ofert una ocasió de poder servir el meu nou ideal, ensems que he pogut donar una prova de zel als que em paguen. Però tu, vell amic meu, no has tingut compassió de mi. Ni tan solament has vingut a veure'm! Veritat que el cor de l'home de vegades és dur com una pedra..."

Desconfortant. Aquesta barreja de cinisme i de sentimentalisme ens recorda els tèrbols personatges de Dosztoievski. En quines tenebroses se submergia l'ànima de Panait Istrati? Un home que ha estat menyspreat per la societat; que ha sofert fam i fred; que ha estat empresonat; que no tenia altra llar que la via pública; que el seu primer adversari era el policia, ací el tenim denunciant els seus millors amics als feixistes del seu país, els mateixos que volien assassinar-lo el 1928.

Veritat que fa pena? Quin lector de Panait Istrati no haurà experimentat una forta emoció, en assabentar-se de les baixes d'aquell revolucionari universal? Us imagineu un Gorki convertit al tsarisme? O bé un Jack London llepant les petjades dels grans capitalistes llaunus? Cert que un home d'idees no pot fer mai una traïció.

CINEMES

Coliseum

Avui, nit, a les 10:
Revista Paramount
DIBUIXOS
I l'estrena del film Paramount
ALAS EN LA NOCHE
per Myrna Loy i Cary Grant.

fantasia

Avui, nit, a les 10:
Gran èxit de SIMONE SIMON
en el gran film
OJOS NEGROS
amb HARRY BAUR.

URQUINAONA

Gran Empresa Segarra
Avui, nit, a les 10:
Gran èxit de la segona setmana:
La hija de Juan Simón
per "Angelillo" i Pilar Muñoz.

FEMINA

Avui, dilluns, gran èxit:
SEQUOIA
Més que un film, un descobriment!
amb Joan Parker, Russell Hardie,
el puma "Gatha" i el cervol "Mama
libra".
En el mateix programa:
NOCHE ESTELAR
amb Mary Pickford, Gary Cooper,
etc. Produccions Metro Goldwyn Mayer.

Cinema CATALUNYA

Llar del Cinema Nacional
Avui, nit, a les 10:
Èxit rotund de la magna producció de BENITO PERROJO
La Verbena de la Paloma
per Miquel Lligero, Raquel Rodríguez, Robert Roy, A. més: LA FAL-
SEDA DE UN BILLET FALSO (Sketch musical); CASATE Y VERAS (còmica), i DIBUIXOS.

PUBLI-CINEMA

Sessió continua des de les 11 del
matí a la 1 de la matinada
Sélect. 1 pta.
Avui, dilluns, canvi de programa
CURIOSITATS MUNDIALS
NOTICIARIS D'ACTUALITAT
MUNDIAL
Segon programa de
LA GRAN PARADA
DE WALT DISNEY

MARYLAND

Pl. Urquinaona, 5 - Telèfon 21966
Nit, a les 10. Segona setmana
d'èxit del nou espectacle cinema-
togràfic
EL SOMNI D'UNA
NIT D'ESTIU

CINEMA PARIS

Telèfon 14544
Sempre el programa més atractiu
de Barcelona
Claudette Colbert en el seu
film MUNDOS PRIVADOS, amb
Charles Boyer i Joan Bennett;
Maurice Chevalier i Jeanette Mac-
donald en la famosa opereta de
Franz Lehár, LA VIUDA ALE-
GRE, versió original. Dimercres,
matinal 10/15. Despatx de localitat
numerares, tardà, a les 6.

TEATRES

TEATRE NOVELTATS

(TEATRE CATALA)
Companyia Nicolau-Martori
Avui, dilluns, nit, a les 10/15, l'e-
xít d'Ignaci Agustí

Benaventurats els lladres

Demà, tarda, AMALIA, AME-
LIA i EMILIA. Nit: "BENAVENT-
URATS ELS LLADRES."

Principal Palace

Rambla del mig, 4 - Telèfon 11882
COMPANIA MARGARIDA XIRGU
DARRERA SETMANA

Avui, nit, a les 10/15:
CLAMOROS EXIT

de la comèdia en tres actes, en prosa i vers, de Federico García Lorca

Doña Rosita la Soltera

El lenguaje de las flores

genial creació de MARGARIDA XIRGU

Demà i cada dia, el gran èxit
DOÑA ROSITA LA SOLTERA O EL LENGUAJE DE LAS FLORES

Idealisme? Moralitat? Estómac!

La traïció de Panait Istrati

Cada vegada que algú parla de Panait Istrati, no puc fer-hi més, sento una profunda emoció i el meu pensament se'n va lluny. El meu desig fora tapar la seva deserció, oblidar que aquell home va traïr els seus germans de lluita i de sofriments. Però la realitat brutal, amb més força que els meus propis anhels, em fa adonar de la realitat. Panait Istrati va defallir poc abans la seva mort, publicament, en realitat des de l'any 1929.

Ara, Joan Falcés Elorza, que ha publicat un sentit article a "Leviatà" sobre la vida i l'obra de Barbuse, ha dedicat unes línies a l'escriptor romanès, i diu:

"...se ha establecido una comparación entre Barbuse y Panait Istrati, muerto recientemente a Rumania, su país natal. La comparación es burda. Panait Istrati debutó en las letras en 1923, bajo la advocación de Romain Rolland. Hasta ese momento Panait Istrati había recorrido todos los caminos de Europa, arrastrando tras sí su miseria de vagabundo. No tenía cultura; su odio hacia los rusos no era un odio consciente, un odio nacido del conocimiento de la historia del hombre. En realidad, Panait Istrati pertenecía, ideológicamente, a la categoría de lo que Marx ha llamado "Lumpenproletariat"; estaba a merced del primero que le hablaba de la vida. Cuando Victor Serge, anarquista, fue encarcelado por las autoridades soviéticas, Panait Istrati, que era su amigo, publicó varios libros — tres — contra la U. R. S. S. Este hombre toronado, sin conciencia clara de lo que era,

PANAIT ISTRATI

dotado de una gran fuerza para describir las angustias de su vida de mendigo, no puede ser comparado con Barbuse, producto ideológico de las circunstancias de su vivir, espíritu constante del deber que le imponían las vendas descubiertas. Panait Istrati fue un injuste inconsciente de los enemigos de la U. R. S. S. y su carencia de control para analizar los hechos y las ideas le impidieron ver los fines de tales maniobras. Su defeción no ha sorprendido a nadie."

En efecte, Panait Istrati, mancat d'un contingut ideològic, era susceptible de sofrir les influències alienes. Però en la seva vida hi havia quelcom que podia fer suposar als qui el coneixerem que mai no podria posar-se al costat dels enemics del po-

ble, que en realitat eren els seus propis enemics: la seva vida de sofriments. Hom podia suposar-li unes fluctuacions ideològiques més o menys profundes; un canvi de tònica, una visió de la lluita de classes, potser diferent de quan era un simple pintor o un fotògraf ambulanti.

Precisament per aquesta manca de control per analitzar els fets, com diu Joan Falcés. Això feu que a mi no em sorprengués veure l'enamorat de la U. R. S. S. abans del seu viatge a Moscou, i que després, en tres llibres, "Vers l'autre flamme", despotriques de la xarxa de funcionaris soviètics i del proletariat rus que els suportava. En aquests tres llibres Istrati plantejava purament i simplement una qüestió de sentiment. Desconexió de Marx i mancat d'un profund i seriós estudi de la lluita de classes, no coneixent d'aquesta no-més que la part negativa, bon punt assolí la popularitat que sentí moralment i materialment separat dels seus antics companys de misèria. No hi havia, entre Panait Istrati i el proletariat altre llag d'unió que la misèria. Cap concepció filosòfica, cap tàctica sindical, cap pla d'organització. Era Istrati un individualista en el sentit més ample de la paraula. Tot ho supeditava a la seva independència. Quan encara no havia complet sense anys abandonà el seu país, Bèl·la, i deixà la seva mare sola. Volia veure'm i conèixer altres homes. A través de les seves obres, la seva independència es destaca per damunt de tot.

Quan després d'un llarg viatge per Europa tornà a Romania i treballà de descarregador de vaixells al port de Braïlla, lluità com un brau al costat dels obrers portuaris, els quals l'elegiren secretari general del seu Sindicat i fou redactor del setmanari "La Romania Obrera". Però tot i ésser treballador del port, volia donar èxida a les seves inquietuds literàries i col·laborà en diaris burgesos, preferentment l'"Ordeverul". Després a "Dimetria", i per últim ingressà com a redactor a "Romania Monitoare". L'obra literària que buïlla dintre seu tenia més força que el sentiment de classe.

El detallament, la claudicació o la traïció és, gairebé sempre, el camí dels homes que defensen un ideal per necessitat o per sentiment, buits d'un contingut ideològic. Estan exposats a les claudicacions i, naturalment, a les traïcions. I aquests homes, que n'hi ha per tot arreu, són un perill per al partit o agrupació que els tenen.

Heus ací el final de Panait Istrati.

Cap a la Universitat obrera

Els estudis universitaris per a obrers

per FRANCESC MARGARIT

En temps de la

monarquia...

Abans l'home que arribava a posseir un títol universitari es creia un Déu. La badajoeria i la ignorància contribuïen a fomentar aquesta autoadmiraçió. La gent es deia, admirada: "Es metge...!" o bé "Es advocat...!"

La paraula d'un home de carrera era considerada com quelcom indubitable, com un oracle. Era infal·lible. El "Doctorat" donava una autoritat de saviesa, de ponderació, de suficiència... A pàges, sobretot, era on es feia més patent i ostensible aquesta fanàtica adoració a l'home que podia exhibir el preuat i enviat "doctor".

A ciutat, però, no hi havia tanta credulitat. Tothom sabia que les recomanacions, els presents i altres coses més, feien miracles.

Els catedràtics en llur majoria eren molt inflexibles (?). Inflexibles amb una classe determinada d'estudiants: els "lliures". En canvi, els "oficials" — fills de "casa bona" — eren objecte de totes les atencions i preferències dels professors. Tolerància, comprensió, benivolència. Demés, l'oficial no assistia a classe. I promovia vagues de protesta exigint uns vacances inacabables...

Quan venia l'època d'exàmens, l'estudiant s'adonava que els llibres encara estaven per tallar. Aleshores el xicot feia un esforç i "sempollava", en unes quantes hores, les lliçons suficients "per a sortir del pas". Si no es veia prou segur d'ell mateix feia una visseta al catedràtic, i aquest, ànima generosa, tot amor i comprensió (pura altruïsm!), assegurava que seria benigne i tolerant... Efectivament, després d'uns exàmens brillantíssims (?), l'estudiant tornava a casa seva amb un magnífic "Notable" o "Sobresaliente"... Els pares, però...

La República intentà dignificar la Universitat. El claustre havia de sofrir una reforma fonamental. Temps nous, mètodes nous. Fets posteriors han impossibilitat la continuació de semblants reformes.

Anticatalans

i antiobrers

De catedràtics a la "antigua usanza" en queden, per desgràcia, bastants. La selecció que exigien les circumstàncies havia d'haver estat feta amb més rapidesa. Ara en paguem els resultats.

Vinguts de terres llunyanes, educats, influents per atavismes ancestrals, no ens entenen o no ens vo-

len entendre. La majoria es converteixen en anticatalanistes furibunds. I de retro, reaccionaris, és a dir, adversaris declarats de les reivindicacions culturals obreres.

Són enemics del sol i de la llum. Estimen les velles parets humides i verdoses. Viven enmig de pols i de tenebres. Odien les reformes...

Per això quan el Patronat Universitari, mínima concessió estatal, va anunciar que de l'edifici del carrer de les Cortes Catalanes en faria una Universitat moderna, àmplia, alegre, democràtica, vigorosa, activa i eficient, el vell professorat, abòlit per tradició, carregat de prejudicis i de patriotisme "rojo y gualdo", de mandra i d'orgull, va protestar-ne desfermadament. La indiferència popular el feu enmullar. I procurà passar inavertit.

L'obra modernitzadora seguí endavant. Els treballadors foren incorporats a la vida universitària. El Patronat organitzà els Estudis Universitaris per a Obrers.

Noves protestes, nous esgarips. "Allò era l'anarquia! Era la implantació efectiva del comunisme. Representava el desprestigi de la Universitat!" Hi hagué un catedràtic que, fortament indignat, digué públicament: "Els obrers no hi tenen res a fer a les Universitats!" Un altre contestaria en ple examen a un estudiant-treballador que s'excusava per no haver pogut assistir puntualment a causa del treball: "¿Que treballa dice usted? Pues entonces... porque estudia!"

No obstant, "els tradicionalistes" van haver d'acceptar els fets. Esperarien...

Derrotats, però no vençuts

La situació canvià. Els esdeveniments van afavorir llurs desig. La data inaugural del curs 1934-35 dels esmentats estudis obrers sofrí diversos i continuats ajornaments. Els alumnes feren visites i més visites. Cada vegada eren acollits amb els mateixos arguments: "Que si el comissari..." "Que si el ministre..." Evasives i dilacions.

El temps passava. Mentrestant determinats diaris madrilenys portaven a

